

POSTANOWIENIE

Dnia 28 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Wiak (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Maria Szczepaniec

SSN Paweł Wojciechowski

w sprawie z protestu B. P.

przeciwko ważności referendum ogólnokrajowego zarządzanego na dzień 15 października 2023 r.,

przy udziale Prokuratora Generalnego i Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 28 listopada 2023 r.,

pozostawia protest bez dalszego biegu.

[SOP]

UZASADNIENIE

B. R. (dalej: „wnosząca protest”) pismem z 25 października 2023 r. wniosła do Sądu Najwyższego protest przeciwko ważności referendum ogólnokrajowego, które odbyło się 15 października 2023 r. Wnosząca protest wskazała, że była członkiem Obwodowej Komisji Wyborczej nr [...] w Ł. i w związku z tym brała udział w obowiązkowym szkoleniu dla członków komisji, prowadzonym przez osoby wyznaczone przez komisarza wyborczego. Jej zdaniem osoby te „nie przyłożyły się do jednoznacznego wyjaśnienia sprawy poboru wszystkich kart do głosowania,

łącznie z kartą referendalną, a nawet akcentowano pobór kart do Sejmu i Senatu”. Ponadto, „w komisjach nie było reakcji nawet ze strony przewodniczących komisji”. Wnosząca protest wskazała też, że w dniu referendum we wskazanej powyżej komisji w godzinach 6:00-14:00 doszło do naruszenia, które w sposób bezpośredni miało wpływ na wynik głosowania oraz wynik referendum, jak również naruszało przepisy ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym (tekst jedn. Dz. U. 2020, poz. 851 ze zm. (dalej: „u.r.o.”). Z tego względu wnosząca protest zażądała unieważnienia referendum i jego ponownego zarządzenia.

Przewodniczący PKW wniósł o pozostawienie protestu bez dalszego biegu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Protest należało pozostawić bez dalszego biegu.

Zgodnie z art. 33 ust. 1 u.r.o., przeciwko ważności referendum może być wniesiony protest ze względu na zarzut dopuszczenia się przestępstwa przeciwko referendum lub naruszenia przepisów tej ustawy dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyniku referendum. Protest wnosi się do Sądu Najwyższego na piśmie w terminie 7 dni od dnia ogłoszenia wyniku referendum przez Państwową Komisję Wyborczą w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. Do warunków i trybu wnoszenia protestu oraz sposobu jego rozpatrywania i trybu podejmowania uchwały w tej sprawie przez Sąd Najwyższy stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy (tekst jedn. Dz. U. 2023, poz. 2408, dalej: „k.wyb.”) (art. 34 u.r.o.).

Biorąc pod uwagę powyższe, należy uznać, że do protestów przeciwko ważności referendum zastosowanie znajduje również przepis art. 241 § 3 k.wyb. Zgodnie z nim, wnoszący protest powinien sformułować zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty. Z treści tego przepisu wynika, że osoba wnosząca protest jest zobowiązana do wykazania wpływu wystąpienia naruszeń na wynik wyborów lub referendum. Sąd Najwyższy pozostawia natomiast bez dalszego biegu protest wniesiony przez osobę do tego nieuprawnioną lub niespełniającą wymogów formalnych, tj. niezawierający zarzutów, które zgodnie z art. 33 ust. 1 u.r.o., mogą być podstawą kwestionowania ważności

referendum oraz w którym nie przedstawiono lub nie wskazano dowodów, na których zarzuty te byłyby oparte (art. 243 § 1 k.wyb. w zw. z art. 34 ust. 2 u.r.o.).

W niniejszej sprawie wnosząca protest jako jego podstawę wskazała brak należytego przeszkolenia członków obwodowej komisji wyborczej w zakresie wydawania wszystkich kart do głosowania. Wnosząca protest podniosła również, że w dniu referendum w Obwodowej Komisji Wyborczej nr [...] w Ł. doszło do bliżej nieokreślonego naruszenia. Biorąc pod uwagę to, że nie sprecyzowała ona jednak na czym naruszenie to miałyby polegać, nie sposób stwierdzić, czy rzeczywiście miało ono miejsce, jak również czy stanowiło przejaw popełnienia przestępstwa przeciwko referendum albo było naruszeniem ustawowych przepisów dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyniku referendum. Charakteru takiego z całą pewnością nie ma natomiast niesatysfakcjonujące wyjaśnienie wszystkich zagadnień, związanych z przeprowadzeniem referendum ogólnokrajowego podczas szkolenia dla członków obwodowych komisji wyborczych, poprzedzającego przeprowadzenie referendum.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego konsekwentnie przyjmuje się natomiast, że opinia wnoszącego protest, ze swej istoty niepoparta żadnymi dowodami, może być zakwalifikowana wyłącznie jako opinia prywatna, a zarzuty sprowadzające się do hipotetycznego założenia o nieprawidłowościach nie mieszczą się w przedmiocie protestu określonym w ustawie (np. postanowienie Sądu Najwyższego z 27 listopada 2019 r., I NSW 206/19). Przyjęty zarówno w Kodeksie wyborczym, jak i ustawie z 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym model protestów wyborczych i referendalnych polega bowiem na sprawowaniu przez Sąd Najwyższy indywidualno-konkretnej kontroli ważności wyborów i referendum. Brak natomiast podstaw prawnych do prowadzenia w tym zakresie kontroli abstrakcyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 listopada 2019 r., I NSW 235/19).

Z tego względu Sąd Najwyższy na podstawie art. art. 243 § 1 k.wyb. w zw. z art. 34 ust. 1 i 2 u.r.o., orzekł jak w sentencji.

(r.g.)

[ms]

